

توسعه پایدار (Sustainable development)

توسعه پایدار یا توسعه پایا، توسعه ای است که نیاز های فعلی بشر را بدون آسیب رساندن به توانمندی آیندگان برای رفع نیازهایشان برطرف نماید. به دلیل گستردگی مفهوم توسعه پایدار، تعاریف مختلف و زیادی برای آن ارایه شده است. این مفهوم اولین بار توسط باربارا وارد در سال 1970 در کنفرانس محیط زیست و توسعه پایدار مطرح شد .

می توان گفت توسعه پایا، ارتباط بین محیط و مسائل اجتماعی و اقتصادی می باشد و آینده ای مناسب را برای جوامع بشری با حفظ منابع برای زندگی شان فراهم می کند. توسعه پایدار تلاش می کند پنج نیاز اساسی را برآورده سازد: 1- تامین نیازهای اولیه انسان 2- عدالت اجتماعی 3- توسعه در کنار حفاظت 4- یکپارچگی اکولوژیکی 5- تنوع فرهنگی

همچنین توسعه پایدار، تغییرات آب و هوا، تخریب زمین، اثرات گازهای گلخانه ای و کاهش منابع تجدید ناپذیر را مد نظر قرار می دهد.

شکل 1- توسعه پایدار

دو دیدگاه کلی برای توسعه پایدار وجود دارد:

1- پایداری اکولوژیکی: وضعیت کنونی نمی تواند منجر به توسعه پایدار شود و نیازمند تغییرات ریشه ای در همه زمینه ها است.

2- پایداری تکنولوژی: در همه زمینه ها که در حال حاضر حاکم هستند می توان با تغییراتی به توسعه پایدار دست یافت.

مدیریت یکپارچه حوضه آبریز و توسعه پایدار

توسعه ی پایدار در گرو مراقبت از زمین است و بشر به عنوان بخشی از طبیعت نمی تواند آینده ای داشته باشد مگر آن که از طبیعت و منابع طبیعی حفاظت به عمل آورد (وهابزاده، 1377). وضعیت مکانی قرارگیری منابع آب و خاک و پوشش گیاهی در طبیعت اغلب در چارچوب حوضه های آبخیز است و به همین دلیل در مطالعات این بخش در جنبه های مختلف و تأثیرات عملکرد سیستم های طبیعی در مباحث هیدرولوژی و آب شناسی، اقتصادی و اجتماعی، کشاورزی و پوشش گیاهی، خاک شناسی و فرسایش و سایر مباحث نظیر این، حوضه ی آبخیز به عنوان پایه و واحد مطالعاتی مدنظر قرار می گیرد. از این رو تأثیرات متقابل ناشی از منابع مختلف و اجزای زنده و غیرزنده ی موجود در یک حوضه ی آبخیز، ضرورت پیاده سازی مدل مدیریت سیستمی و یکپارچه را در حوضه های آبخیز با هدف بهره‌وری بهینه از منابع و هماهنگی و حرکت در راستای توسعه ی پایدار ایجاد نموده است .

بنابراین بر اساس خروجی مدل‌های برنامه ریزی یکپارچه منابع آب مانند WEAP, MIKE BASIN, RIBASIM, ... بایستی شاخص های پایداری در جهت حفظ معیارهای توسعه پایدار محاسبه گردد. دوری و یا نزدیکی به معیارهای اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و فیزیکی توسعه پایدار حوضه آبریز توسط شاخص های پایداری محاسبه می‌گردد.

شاخص های هواشناسی، شاخص های هیدرولوژیکی، شاخص های پایداری سدها، شاخص های زیست محیطی، شاخ های اقتصادی، شاخص های اجتماعی و ... می توانند وضعیت حوضه آبریز را به لحاظ توسعه پایدار مشخص نمایند.